

Vergaderjaar 2023–2024

24 724

Studiefinanciering

Nr. 240

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 mei 2024

Op 1 maart 2024 heb ik uw Kamer geïnformeerd over het onderzoek naar de controles van de uitwonendenbeurs.¹ Ik heb in die brief aangegeven dat ik, op basis van het onderzoek van PwC, constateer dat er helaas sprake is geweest van indirecte discriminatie bij het controleproces uitwonendenbeurs. Daar heb ik, namens het kabinet, excuses voor aangeboden.

Zoals ik aan uw Kamer heb laten weten kom ik in het najaar met een update over de opvolging die wij aan dit onderzoek geven. Tevens heb ik aangegeven dat het CBS de komende tijd nog nadere data ter beschikking zou stellen, als vervolgstap op het interne onderzoek dat DUO door Algorithm Audit heeft laten doen. Voor dit onderzoek heeft CBS data ontsloten over de migratieachtergrond van studenten en heeft CBS deze data gekoppeld aan data van DUO over de populatie studenten met een uitwonendenbeurs, evenals aan uitkomsten van verschillende stappen in het controleproces. Deze data over migratieachtergrond waren eerder niet beschikbaar voor PwC en Algorithm Audit. Na oplevering door het CBS heeft Algorithm Audit deze gekoppelde data geanalyseerd. Het daaruit volgende rapport zend ik u als bijlage bij deze brief.

De onderzoeksresultaten onderstrepen wat we in de eerdere onderzoeken over het controleproces al hebben gezien en bevestigt de conclusies uit de Kamerbrief van 1 maart. In verschillende stappen van het controleproces ontstaat oververtegenwoordiging van studenten met een niet-Europese migratieachtergrond. Hoewel de resultaten van dit onderzoek niet één op één te vergelijken zijn met die van PwC, omdat beide een andere onderzoeksmethode gebruiken, ontstaat de indruk dat de vertekening nog sterker is dan we op basis van het PwC-onderzoek dachten. Deze vertekening lijkt zich ook uit te strekken tot de fase van het huisbezoek. Daarnaast blijkt van de studenten die in bezwaar gaan 86% een

¹ Kamerstukken II 2023/2024, 24 724, nr. 220

niet-Europese migratieachtergrond te hebben. Dat zijn betreurenswaardige constatering, die nogmaals duidelijk maken dat we het controleproces anders moeten doen en anders gaan doen.

Algorithm Audit heeft het in deze context over vooringenomenheid, waarmee wordt bedoeld op gemeten onevenredigheden in de data als (onbedoeld) effect van de wijze waarop het proces is opgezet. Een voorbeeld van vooringenomenheid, waarnaar ik in mijn vorige brief verwees, is dat vaker gecontroleerd werd bij studenten die dicht bij hun ouders woonden, terwijl kinderen van Turks-Nederlandse en Marokkaans-Nederlandse ouders gemiddeld dichterbij hun ouders wonen dan kinderen zonder migratieachtergrond. Daardoor hadden zij een grotere kans op controle.

Ik betrek de resultaten van dit onderzoek bij de verdere opvolging van het traject om te komen tot een nieuwe controlesystematiek. Ook ben ik in gesprek met studenten over de impact die deze controles op hen hebben gehad. Dit najaar zal ik u daar zoals gezegd verder over informeren.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf